

4. Bibliographie der Schriften

**August Herr[!]mann Franckens,
Weyl.S.Theol.Prof.Past.Vlric.et Schol. COLLEGIVM
PASTORALE über D. IO. LVDOV. HARTMANNI PASTORALE
EVANGELICVM. Anderer ...**

Francke, August Hermann

Halle, 1743

APHORISMVS II.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

omnia officii sacri munera omnium fidorum
pastorum, doctorum atque ministrorum ec-
clesiae et ad doctrinae studia, et ad vitae
conformationem pertinentia exponuntur. (*)
De disciplina cet. (**) EIVSDEM liber do-
mesticus, praecipua christianae religionis
capita complectens in usum patrum familias
rudiorum cet. (***) IT. De adiumentis ac
rationibus veram illam sanamque religionem
confermandi et conseruandi.

Cap. I, 4.

Paulus - - - Tiro, germano filio
suo.

APHORISMVS II.

Antequam aliquis subeat munus
ecclesiasticum, omni studio eo con-
tendisse necesse est, vt germanus sit
filius Christi et Apostolorum eius a),
quo haberi talis vere possit, si man-
danda ipsi animarum cura fuerit.

a) Ad

(*) Von der Disciplin, dadurch Zucht, Tugend und
Ehrbarkeit möge gepflantzet und erhalten werden
cet.

(**) Hausbuch für die Einfältigen Hausväter, von den
vornehmsten Articula der christlichen Religion cet.

(***) Von den Mitteln und Wegen, die rechte und
wahre Religion zu befördern und zu erhalten.

a) Ad vim naturamque germani Christi et Apostolorum filii quatuor omnino res pertinent;

1) *Vt per verbum Christi, Apostolorum ac Prophetarum vere ad Deum conuersus sit.* Ies. VIII, 18. ipse Messias, ecce, inquit, ego et filii, quos dedit mihi Iehoua: ad quem locum Paulus respicit ad Ebr. II, 13. Quemadmodum ergo Apostolus Titum vocat germanum suum filium: ita eadem fere ratione Christus de suis loquitur. Ex quo conficitur, verbi diuini ministros esse debere filios Christi et Apostolorum genuinos.

2) *Vt doctrina Christi et Apostolorum, quantum satis est, imbutus sit.* Referenda huc est sententia illa Seruatoris optimi plane insignis, Matth. XIII, 52. *Omnis γεγραμμενός ad regnum Dei edoctus*, h. e. qui non modo antea versatus est in scriptis V. Testamenti, sed etiam in schola Christi edoctus, *similis est patrifamilias, e thesauro suo depromenti vetera*, quae ad foedus illud verus pertinent, ex scriptis Moysis ac Prophetarum, *et noua*, quae ex luculentissima N. Testamenti doctrina hausit, atque a Christo ipso eiusque legatis accepit.

3) *Vt abnegato se ipso cruci se nulla ratione subducatur.* Luc. VIII, 23. 24. *Si quis me vult sequi, abneget se ipsum cet.* Conf. etiam

etiam cap. XIII, 26--33. it. Phil. II, 20.
21.

4) *Vt constanti vitae ratione habitantis in pectore suo Spiritus Christi indicia det, agnitam veritatem euangelicam semper in usu habeat, quo semper idem sit animo atque oratione.* Conf. 1 Tim. I, 2. 2 Tim. III, 10. II.

Missä vberiore horum dictorum explicatione, id duntaxat notamus, non parum magnam vim habere, quod Paulus Timotheum et Titum in illis epistolis, quas ad ipsos dedit, *germanos suos* adpellat *filios*. Eadem enim compellatione non promiscue, nec aliis in locis, vbi ipsi cum fidelibus res est, vitur: ex quo intelligatur, eos, quibus Apostoli curam pastorem commiserint, ab ipsis agnitos et habitos fuisse filios germanos, alioquin illam ipsis non mandatam fuisse. Et quemadmodum CHRYSOSTOMVS ad h. l. et ad Timoth. c. I, 1. 2. optime notat, grauissimam fuisse causam, cur Apostolus publicis ecclesiae doctoribus, Tiro atque Timotheo, misericordiam adprecetur; scilicet, quod ea ob muneris ipsis iniuncti grauitatem, et ob reliqua illa, quae cum ipso coniuncta esse solent, maxime indigeant: ita nos etiam recte statuimus, non sine singulari adfectu factum fuisse, vt Apostolus Titum atque Timotheum *germa-*

Fr. Obs. Past. P. II.

Qq

nos

nos suos filios adpellaret. Sine dubio enim Paulus hac benevolentiae plena adpellatione usus est eo consilio, ut vtrumque excitaret, ut se praestarent germanos Apostolorum filios.

Praeter adfectum amoris flagrantissimi, quem haec compellatio aperitissime designat, hoc etiam animaduertamus, in quanto errore illi versentur, qui in studio suo Theologico nihil aliud quaerere videri volunt, quam ut aliquando genuini Lutheri adseclae numerentur, h. e. ut externam doctrinae formam, quam Lutherus tradidit, in omnibus et minimis etiam rebus teneant, eamque contra omnes veritatis hostium imperus tueri valeant. Qui enim in eo omnia esse putant, ut aliquando sint *γυναικες* Lutherani, non curantes, ut sint genuini Christiani, nunquam illud adsequuntur, quod sequuntur, idque iusto diuino supplicio, et sententia Christi: *qui non habet*, inquit, h. e. qui eo, quod habet, non recte utitur, *ab eo etiam auferetur id, quod habet*. Tales postea a spiritu Lutheri, cuius omnes illius actiones plenae fuerunt, redarguuntur, facileque eo prolabantur, ut, inscii licet, ipsam Lutheri doctrinam, quam alioqui iactant, si ipsorum cupiditatibus aduersari videatur, impugnent, deforment atque abiiciant;
nomen

nomen interea *γινώσκω* Lutheranorum temere sibi imponentes.

Quisquis ergo aliquando genuinus Christi et Apostolorum filius ac discipulus euadere gestit,

a) primo puoque tempore eundem finem studiorum suorum sibi proponat;

b) Circumspiciat etiam viam, adiumenta et rationes, quibus eam, quam sibi constituit, metam feliciter attingere possit;

c) Res suas serio Deo commendet, auxiliumque eius indefessis sibi precibus expetat;

d) Scripta quoque sacra in dies magis sibi familiaria reddat, nec ea modo legat relegatque, sed in assidua rerum meditatione animum quasi peruoluat, inter legendum ac meditandum vero mens inprimis in Christi, Apostolorum ac Prophetarum spiritu, qui in omnibus eorum dictis est, ita figatur et locetur, ut ipse quoque diuino illo ardore inflammetur, hacque tandem ratione illum non solum in scriptis sacris agnoscat, sed etiam vim illius virtutemque in se ipse experiatur;

e) Denique in verbum Dei, tanquam in speculum inspiciat, atque in eo imaginem Christi in apostolis inprimis expressam, eo consilio acri mentis acie intueatur, ut non solum vita externa ad illam simili-

rudinem fingatur, sed animus praecipue intimus totaque mens cum omnibus consiliis et studiis, in speciem illam pulcherrimam Christi formentur. Multum ergo quemuis iuuabit, si saepius legat epistolam aliquam Paulinam eo fine, ut non verba tantum et sententiam earum reneat, sed ut elucentem etiam ex oratione integra, et ex adfectu animi, qui verbis exprimitur, Spiritum Christi in Paulo dominantem animaduertat. Quod si tandem

f) etiam preces accedant seriae, Deumque roget, se ipsum ut spiritu illo Paulino animare velit: tum demum reddetur verus christianus atque theologus, germanus Christi, Apostolorum atque Prophetarum filius.

Quod reliquum est, conferri hic potest libellus iste germanicus, quem inscripsimus: (*) *Timotheus tamquam exemplar omnibus Theologiae Studiosis propositus.*

Cap. I, 1. 2. 3.

Paulus seruus Dei; Apostolus autem IESV Christi secundum fidem electorum Dei et agnitionem veritatis, quae est

(*) *Timotheus zum Fürbild allen Studiosis Theologiae vorgestellt.*

*est ad pietatem ; Ad spem vitae aeternae , quam promissit Deus ille mentiri ne-
scius , ante tempora seculorum , manife-
stam autem fecit praestitutis temporibus
suis , videlicet sermonem illum per
praeconium , quod concreditum est mi-
hi ex imperio Saluatoris nostri Dei. Ti-
to cct.*

Notandum imprimis, vocem *κατὰ* so-
lere ab interpretibus nonnullis reddi *se-
cundum*, vt sententia sit, in Apostolo non
aliam fidem esse, quam eam, quae a con-
dito mundo seu ab initio fuerit in omni-
bus electis Dei ; vt ita similitudo doctri-
nae, confessionis, ac fidei omnium tempo-
rum hac particula declareretur. Alii vero
finem significari censent, quem sibi Apo-
stolus in officio suo administrando consti-
tuerit, vt nimirum fides electorum Dei
confirmetur, stabiliatur, et cognitio ve-
ritatis, quae in Iesu Christo est, quaeque
ad pietatem refertur, spe proposita vitae
aeternae, adnunciatione euangelii morta-
libus adferatur per vniuersum orbem
terrarum. Quae posterior sententia ma-
xime consentanea est aliis dictis Paulinis,
in quibus solet eadem vox *κατὰ* finem rei
alicuius demonstrare. Ita tamen duae
hae sententiae comparatae sunt, vt sibi

¶ 3 non

non repugnent , sed potius suauissime inter se conciliari queant.

Quod autem ad vim effari Paulini attinet , quo v. 3. dicitur κατὰ κοινὴν πίσιν, *secundum communem fidem*: Apostoli mens eo redit, vt, quemadmodum ipse ratione muneris Apostolici nihil aliud spectet, nec alium finem sibi habeat propositum, quam fidem electorum Dei, et veritatem, seu cognitionem veritatis, quae refertur ad pietatem; ita etiam Titus, ceu germanus ipsius filius, secundum fidem, ea omnia, quae dixit, secum habeat communia. Atque ita haec possunt repeti v. 4. τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίσιν, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεῶ πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

APHORISMVS III.

Minister Ecclesiae non solum in animo insculptam semperque menti obuersantem habere dabet ac retinere studio ardenti, notionem totius negotii sibi mandati ἐνεργεια Spiritus sancti informatam, sed etiam finem illum diligenter cogitare, ad quem omnia officia referri debent. Pertinent vero ad vim naturamque vltimi illius boni, omnes thesauri euangelici